

یادداشت

فرسایش سیاست خارجی ایران در قفقاز

نگاهی به روندهای حاکم سیاسی، امنیتی، اقتصادی و زیست‌محیطی منطقه قفقاز نشان می‌دهد تهدیدهای فزاینده‌ای در این محیط علیه اول منافع سیاسی، امنیتی، اقتصادی و زیست‌محیطی ایران در حال شکل‌گیری است.

در کنار تهدیدها، فرصت‌های بزرگی نیز وجود دارد یا در حال ظهور است که استفاده بهینه از این فرصت‌ها نیازمند تمهیداتی است که فراهم‌کردن آن در کوتاه‌مدت با موانع بزرگی مواجه است. در این میان، حادث‌شدن بحران‌ها در دو محیط پرچالش سیاست خارجی یعنی نظام بین‌الملل و شامات، گرهی بر گره‌های سابق در محیط قفقاز اضافه می‌کند. کافی است به روندهای موجود در حوزه‌های سیاسی، امنیتی، اقتصادی و زیست‌محیطی قفقاز؛ نگاهی بیندازیم تا به وضوح تأثیر منفی جنگ غزه بر هر یک از این بحران‌ها را مشاهده کنیم. جنگ غزه هر یک از این روندها را تشدید می‌کند؛ به گونه‌ای که یا به طور مستقیم تهدید علیه ایران را تشدید می‌کند یا به طور غیرمستقیم از طریق تخلیه‌کردن انرژی ایران و «بی‌رشدگی» ایران در حوزه‌های رقابت‌تهدیدآفرین است.

روندهای سیاسی و امنیتی: افزایش رقابت قدرت‌های بزرگ در قفقاز، روند رو به کاهش نفوذ ژئوپلیتیکی روسیه و افزایش نفوذ ژئوپلیتیکی آمریکا در قفقاز، افزایش حضور و نفوذ اسرائیل در منطقه قفقاز جنوبی با تأکید بر آذربایجان، برتری نسبی ژئوپلیتیکی آذربایجان در قبال ارمنستان، افزایش نفوذ ژئوپلیتیکی ترکیه در قفقاز، تقویت محور آذربایجان ترکیه (تقویت یان‌ترکیسم).

روندهای اقتصادی و زیست‌محیطی: روند فرسایش ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی ایران در قفقاز جنوبی، کاهش شدید روابط تجاری و اقتصادی ایران با قفقاز جنوبی بر اثر تحریم‌ها، تبدیل ترکیه به هاب انرژی و ترانزیت در منطقه قفقاز، مخاطرات زیست‌محیطی منطقه قفقاز برای ایران، آلودگی دریای خزر.

بلوغ اجتماعی و حکم اعدام

وقتی چنین نباشیم، اعتراض نسل جوان بر ما رنگ طغیان و جلوه عصبان به خود می‌گیرد. مسابقه‌ای که در میان برخی مسئولان کشور برای بی‌حیثیت‌کردن چهره ایران در جهان پدید آمده، حقیقتاً شگفت‌آور است. گویی این افراد از محیط بسته […] خوش بیرون نیامده‌اند تا ببینند که یک حکم بدوی اعدام که به خیال خود برای «بازدارندگی» صادر می‌کنند و معمولا در تجدیدنظر نقض می‌شود، چه بلایی بر سر چهره ایران در داخل و خارج می‌آورد. البته نه چنین است، بلکه محتمل است که برخی به عمد چنین کنند تا پیوندهای حیثیتی جمهوری اسلامی را با مردمان و باجهانیان بگسلند تا در محیطی کاملا گسسته از جهان به تحصیل منافع و تحکیم مواضع خویش بپردازند. نتیجه سخن با رئیس محترم قوه قضائیه است که جز او کسی مسئولیت رسمی در این زمینه ندارد تا به چنین وضعیتی رسیدگی کند. گویی همواره دستانی آلوده در برابر چشم همگان در پی آلوده‌کردن تعمدی چهره ایران در جهان بوده است. شاید از این‌رو مرکز رسانه قوه قضائیه اعلام کرده است که این حکم بدوی و قابل فرجام‌خواهی در دیوان عالی کشور است. از سوی دیگر، سخن با دستکاه‌های فرهنگی نیز هست که با هزینه‌های بسیار فعالیت‌های برون‌مرزی دارند و بازتابی از چهره ایران در جهان نشان نمی‌دهند و در برابر چنین فضای آلوده‌ای از طرف «خودی‌ها» سکوت مطلق کرده‌اند.

شانناژهای سیاسی ملاک عمل دولت‌های اروپایی نیست

از پاسخ ایران دچار یک شوک شدند. بنابراین غرب سعی دارد با این تحریم‌ها فضا را به نفع خود مدیریت کند.

✚ این سیاست ضدایرانی و تحریم‌های جدید آمریکا و اروپا از جنبه دیگری می‌تواند محل بحث باشد؛ چون تحلیلگران معتقد بودند غربی‌ها سعی داشتند قبل از حمله اسرائیل به ایران با فشار به تهران، تل‌آویو را از جنگ مستقیم و گسترده بازدارد. حال که حمله ۳۱ فروردین منتسب به اسرائیل روی داده و به موازات آن تنش مستقیم بین دو طرف (ایران و اسرائیل) نیز تا حدی فروکش کرده است، پس چه دلیلی دارد که اکنون غرب کماکان سیاست ضدایرانی خود را ادامه دهد؟

چند دلیل عمده دارد. همان‌طور که گفتید، فعلا جنگ فروکش کرده است، اما احتمال دارد دوباره شاهد تشدید تنش بین ایران و اسرائیل باشیم؛ به همین دلیل غربی‌ها سعی می‌کنند با این‌دست تحریم‌ها، از هم‌اکنون اسرائیل را برای ورود به جنگ گسترده بازدارند؛ چون گفتم قاره سبز به‌هیچ‌عنوان تمایلی به بحران در خاورمیانه و در کنار مرزهای اروپا ندارد. دومین دلیل آن است که گفتم بعد از حمله ایران که برای خود غربی‌ها و اسرائیلی‌ها شوکه‌کننده و پیش‌بینی‌ناپذیر بود، اکنون توان بازدارندگی اسرائیل زیر سؤال رفته است. پس مجبورند این تحریم‌ها را حتی با فروکش‌کردن احتمال تنش و درگیری بین ایران و اسرائیل علیه سیاه ادامه دهند. مسئله مهم‌تر این است که ما نباید موضوع را صرفاً به ایران و اسرائیل محدود کنیم؛ چون آنچه از طرف پارلمان اروپا یا کشورهای غربی علیه ایران و سیاه مطرح می‌شود، تنها یک بخش آن به مسئله حمله ایران به اسرائیل بازمی‌گردد، موضوع دیگر مسئله جنگ اوکراین است و با توجه به روند تحولات در جنگ اوکراین سعی شده است که با این ادعاها علیه تهران فشارهایی را وارد کنند تا فضای جنگ اوکراین هم تغییر کند. کمااینکه اروپایی‌ها گفته‌اند در تحریم‌های جدید خود حتی موضوع ادعایی انتقال موشک و پهپاد از ایران به روسیه را هم در دستور کار قرار داده‌اند. نکته مهم‌تر این است که به هر حال برخی منتقدان جدی در کشورهای اروپایی و حتی خود آمریکا وجود دارد که دولت‌هایشان را متهم به انفعال در برابر ایران می‌کنند؛ به همین دلیل این دولت‌ها مجبورند برای یک زست توخالی سیاسی و دیپلماسی و پاسخ به این انتقادات و اعتراضات هم که شده، یک نمایش ضدایرانی را در دستور کار خود قرار دهند؛ وگرنه اروپایی‌ها و خود آمریکا بیش از همه و بیش از همه می‌دانند که اعمال تحریم علیه بخش‌های موشکی، پهپادی، بخش وزارت دفاع یا صنایع نظامی ایران هیچ اثری ندارد؛ چون اساسا ایران سال‌هاست مراودات و معاملات تسلیحاتی و نظامی یا خرید قطعات از اروپا و آمریکا برای حوزه موشکی و پهپادی ندارد.

✚ یک قرانت درباره سیاست ضدایرانی و دور جدید تحریم‌ها علیه صنعت موشکی و پهپادی و نظامی ایران، همان چیزی است که عنوان کردید و طیفی از تحلیلگران و کارشناسان معتقدند این تحریم‌ها از قبل هم بوده و تکرار آنها اتفاق خاصی را برای توان نظامی و دفاعی

بررسی دور جدید تحریم‌های اروپا و آمریکا علیه ایران در گفت‌وگو با عبدالرضا فرجی‌راد

شانناژهای سیاسی ملاک عمل دولت‌های اروپایی نیست

ایران رقم نمی‌زند؛ اما در مقابل، طیفی هم باور دارند وقتی غربی‌ها کام به کام و بخش به بخش، توان موشکی، نظامی، پهپادی و صنایع هوا و فضا را تحریم می‌کنند، در عمل یعنی اجرای همان نیتی که برای نیروی نظامی کشور دارند؛ چون گمان می‌برند این‌گونه بازوهای نظامی را تضعیف کرده‌اند.

خبر، این‌گونه نیست. این یک تحلیل کاملا سطحی است.

✚ چنین باوری دارید؟

بله، بدون شک. الان دلیلش را عرض می‌کنم. وقتی اروپا بخش‌هایی از صنعت موشکی، پهپادی، نظامی و دفاعی ایران را تحریم می‌کند، به کلی متفاوت از آن است که تمام نهاد سیاه‌به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان نظامی و دفاعی ایران در فهرست گروه‌های تروریستی قرار بگیرد. ببینید در منطق حقوق بین‌الملل و روابط دیپلماتیک وقتی بخشی از ارتش و توان نظامی و دفاعی یک کشور در فهرست گروه‌های تروریستی قرار می‌گیرد، طبیعتاً آثار و تبعات بسیار زیادی دارد. مثلا بخشی از سفرا یا نمایندگان دیپلماتیک آن کشور در منطقه می‌توانند مورد تعقیب کشورها قرار بگیرند با این ادعا که آنها عضو سیاه هستند. از طرف دیگر وقتی سیاه در فهرست گروه‌های تروریستی قرار بگیرد، تمام مذاکرات ایران با غرب و مشخصا اروپا تحت‌الشعاع قرار می‌گیرد؛ چون این نهاد یک بازوی تأمل‌برانگیز و بااهمیت در کشور است. از طرف دیگر قطعا قراردادن نام یک نهاد رسمی و نظامی کشور در فهرست گروه‌های تروریستی، چالش‌ها و مشکلات جدی را هم در خلیج فارس، دریای عمان و تنگه هرمز به دنبال خواهد داشت؛ چون سیاه مسئول حفظ امنیت در این منطقه است.

✚ جناب فرجی‌راد وقتی دولت دونالد ترامپ در یک اقدام ضدایرانی و تقابلی سیاه را در فهرست گروه‌های تروریستی آمریکا قرار داد و متعاقبا، تهران هم سنتکام را در فهرست گروه‌های تروریستی جمهوری اسلامی ایران قرار داد، درگیری یا شرایط خاصی بین دو طرف روی نداد؛ بنابراین بعید است که حتی در این صورت تنش بین ارتش کشورهای اروپایی و نیروهای ایران در منطقه روی دهد؟

اینجا مسئله دو چیز کاملا متفاوت است. مثلا الان بخش سیاسی حماس در فهرست گروه‌های تروریستی قرار ندارد ولی بخش نظامی آن در فهرست گروه‌های تروریستی قرار دارد؛ وقتی بخش سیاسی حماس در فهرست گروه‌های تروریستی نیست، این گروه می‌تواند مذاکرات خود را ادامه دهد. حالا شما تصور کنید که کل یک نهاد نظامی در فهرست گروه‌های تروریستی قرار گیرد که تمام معادلات را به هم می‌ریزد. یک زمان می‌توان تصور کرد یک بخش نظامی و دفاعی در اتحادیه اروپا تروریستی اعلام شود که آن هم محل بحث و سؤال است؛ اما وقتی کل یک نهاد نظامی احیاناً در فهرست گروه‌های تروریستی قرار بگیرد، مسئله کاملا متفاوت خواهد بود.

✚ پس روند ضدایرانی چند روز اخیر از این جلوتر نخواهد رفت؟

بی‌شک. ببینید کسانی که چنین ادعایی را مطرح می‌کنند، واقعا نگاه سطحی به تحولات دارند و اساسا به تبعات آن توجه نمی‌کنند؛ یعنی همان کسانی که در اروپا و آمریکا با شانناژهای سیاسی و رسانه سعی می‌کنند دولت‌های اروپایی را به این مسیر سوق بدهند که مثلا سیاه در فهرست گروه‌های تروریستی قرار بگیرد، یا درگی از تأثیرات و تبعات حوزه حقوق بین‌الملل و روابط دیپلماتیک این اقدام ندارند یا به عمد سعی می‌کنند فضا را به سمت درگیری با ایران بکشانند. اما خود دولت‌های اروپایی و اتحادیه اروپا به‌خوبی می‌دانند که اگر سیاه در فهرست گروه‌های تروریستی قرار بگیرد، چه تبعاتی برای آنها خواهد داشت و به نظر می‌رسد از گام‌برداشتن در این مسیر خودداری می‌کنند و تنها موضع‌گیری‌های ضدایرانی یا تحریم‌های چند روز اخیر را در دستور کار خواهند داشت، نه چیزی بیشتر.

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونژین
LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52